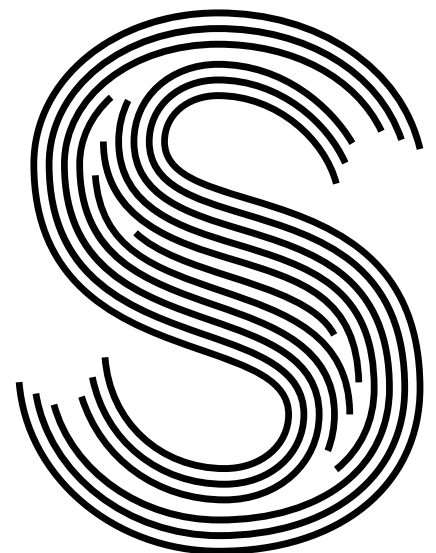

ABEL SELAOCOE
& MANCHESTER
COLLECTIVE

Podcast

Jak se podělit o duši a být sám sebou

5. listopadu vystoupí ve Velkém sále Lucerny v české premiéře jihoafrický violoncellista Abel Selaocoe s předním britským souborem soudobé hudby Manchester Collective. Pro západního posluchače, dost často s potřebou africkou hudbu podceňovat, může navíc první setkání s dvaatřicetiletým hudebníkem svého druhu přejít v transcendentální zkušenost.

Půjde bezpochyby o naprostý zážitek a ke všemu se nám dostane fascinujícího příběhu, v němž se odráží povaha umělce, který neustále překonává sám sebe.

Mezi nejrozšířenější stereotypy patří názor, že pokud pocházíte z Afriky, máte jejího rytmického ducha ukrytého ve své DNA. To je sice pravda, ale probudit ho leckoho z Afričanů paradoxně napadne až daleko od domova. Z nutnosti najít si v multikulturním světě pevný bod nebo z uměleckých důvodů, kdy se kulturní dědictví ukáže jako ideální prostředek, jak svou tvorbu posunout dál. Což je případ klasicky vzdělaného violoncellisty a zpěváka Abela Selaocoeho, který po absolvování konzervatoře v Manchesteru zůstal žít ve Velké Británii. „Přemýšlel jsem o tom, jak se v přesyceném hudebním světě odlišit. A zjistil jsem, co mne napadlo už doma, tedy že tradiční africká hudba postavená na improvizaci může koexistovat v jedné místnosti se západní klasickou hudbou,“ popsal Abel Selaocoe okamžik, kdy své rodné jihoafrické tradice přestal oddělovat od klasiky a striktní hranice mezi nimi doslova vymazal.

Abel Selaocoe - Voices of Bantu

<https://www.youtube.com/watch?v=XNqEueXoKLS>

Rapuje, beatboxuje, hrdelní zpěv národa Xhosa mění v magii a úplně cítíte, jak trhá celým tělem. Violoncello využívá občas jako perkusní nástroj a barokní repertoár obratně prokládá africkými rytmy. Je mistrem ne-li velmistrem nespoutané improvizace. Dokáže bavit i kázat a autorské skladby proměnit ve chvíle setkání spřízněných duší, ačkoliv se posluchači zpravidla dělí na půlku: polovina se těší na skladby Bacha a barokní repertoár, druhá sice na to samé, ale v nepopsatelném podání Abela Selaocoeho. To znamená naprosto jinak.

The BBC Concert Orchestra & Chesaba & Abel Selaocoe - Ka Bohaleng

<https://www.youtube.com/watch?v=YHFzDhWoYQ>

Systém apartheidu separace ras a etnik, trvající v Jihoafrické republice do roku 1994, tamní rodící se moderní hudbě paradoxně pomohl. Za zdmi černošských čtvrtí si uchovávala výraznou africkou podobu. Jakkoliv čerpala z amerických a evropských vlivů, které se v tamních tavících kotlících mísily s místními tradicemi, vždycky z toho vzešla naprosto identická a v mnoha směrech naprosto unikátní jihoafrická hudba. Což platí dodnes a země proto patří mezi světové hudební velmoci, určující dění na elektronické scéně, v afropopu a moderním jazzu. Ostatně za důležitou základnu považuje Johannesburg britský jazzman Shabaka Hutchings, se kterým se Abel Selaocoe zúčastnil koncertu k 50. výročí skupiny Art Ensemble of Chicago. A jihoafrickou současnou popovou hudbu propojenou se životem v ghettech, nespoutanou radostí ze svobody i všemi problémy postapartheidu na albu Egoli zmapoval Damon Albarn s Africa Expressem.

Ačkoliv základem prakticky veškeré hudby Jihoafrické republiky zůstávají tisícileté tradice, moderní školství zaměřené na klasiku trvá na západní výuce, takže se Abel Selaocoe ocitl v podivné situaci. Zatímco doma, protože šlo o rodinu s jazzovým a klasickým pozadím, mu bylo kladeno na srdce, aby chodil do kostela a nezapomněl na umění předků, ve škole klasické hudby lidové vlivy musel opustit. Původně se učil na zobcovou flétnu, ale nakonec přešel na violoncello a byl tak moc dobrý, že v pouhých sedmnácti letech získal stipendium na Royal Northern College of Music v Manchesteru. Přivítali ho tu dobře, cožpak o to. Nicméně, když se prý rozhlédl okolo, zjistil, že sice všichni hráli na violoncello skvěle, ale jeho hlavně zajímalo, jak se v té společnosti neuvěřitelných virtuózů uplatní on. Jak se v ní nestane jen dalším mistrovským hráčem. Odpověď našel za zdmi školy, mezi africkou diasporou, kde se seznámil se spoustu západoafrických zpěváků a hráčů na tradiční nástroje, kteří ovládali to, co on ne. Respektive co mu nebylo v klasice umožněno. Tedy improvizaci a volnost nakládat s hudbou podle nálady. Pochopil také, že violoncello má mnoho společného s tradičními africkými harfami, loutnami a houslemi. Na konzervatoři pak měl štěstí na učitelku, violoncellistku Hannah Robertson, která v jeho životě sehrála podobně důležitou roli jako Nadia Boulanger v počátku kariéry argentinského skladatele Astora Piazzolly. A to když ho nechala zahrát Bartóka, Stravinského nebo Gershwinu, ale kdo je vlastně Piazzolla, v tom neslyšela. Teprve když jí zahrál tango, za což se trochu styděl, madam Boulanger vykřikla: „Tohle je přece Piazzolla, vy idiote!“ Hannah Robertson na Abela sice nekřičela, za to od začátku podporovala jeho nespoutaný přístup k hudbě a improvizaci, čímž mu dodala odvahy k založení tria Chesaba. Dodnes ho tvoří britský baskytarista Alan Keary a griotský perkusista Sidiki Dembélé z Pobřeží slonoviny a uslyšíme ho také v Praze. Po setkání s italským violoncellistou Giovanni Sollimouy, který v minulosti spolupracoval se Silk Road Ensemble, se mu pak dostalo klíčového poznání. „Stal se mým velkým vzorem, který mě pomohl pochopit, že improvizace a svoboda je neodmyslitelnou součástí světa violoncella.“ V ten moment se před Abelem otevřel prostor hrát hudbu podle svého přesvědčení, ve kterém se klasické postupy nevyklučují s africkými tradicemi.

Sirocco - Abel Selaocoe & Manchester Collective & Chesaba

https://www.youtube.com/watch?v=9aBs_aeJTtw

Západní klasická hudba má ze své definice kořeny v tradicích evropské kultury a drží se povětšinou notových zápisů bez možnosti z nich uhnout. Zatímco v Africe něco jako noty neexistuje a veškerý repertoár tady po celá století nosí v hlavách hudebníci, kteří se neobejdou bez improvizace, základního kamene svého umění. Kontakty mezi těmito dvěma hudebními světy, navíc s rozdílným laděním, probíhaly už v minulosti, a za typický příklad můžeme považovat společný koncert malijského hráče na kora Toumani Diabatého s londýnským symfonickým orchestrem. Už nežijící griotský virtuóz požádal v roce 2008 dirigenta Clarka Rundella a aranžéra Ian Gardinera o přepsání svých skladeb do not, nicméně se svými malijskými spoluhráči trval na tom, že během koncertu budou improvizovat, kdykoliv ucítí, že si to situace vyžaduje. Zatímco Diabaté trval na roli sólisty a orchestr se mu musel podřídit, senegalský hráč na kora Seckou Keita se v roce 2023 na albu African Rhapsodies rozhodl pro splynutí s orchestrem, kdy se jeho kora stane součástí celkového zvuku a vše podřídil touze slyšet své skladby rozmohutnělé lesy smyčců a dechů. Klasicky vzdělaný a not znalý Abel Selaocoe, který se Seckou Keitou úzce spolupracoval, na to šel jinak: po velkém úspěchu společného vystoupení se symfonickým orchestrem radia BBC a triem Chesaba připravil v roce 2021 projekt Africa Meets Europe. Velšský orchestr řízený zmíněným dirigentem Clarkem Rundellem sice hrál Abelovy skladby vycházející z afrických tradic, základ koncertu stál ovšem na barokním repertoáru a suitě pro violoncello od Giovanniho Sollimy. Koncert měl ohromný ohlas a za hlavní důvod – vedle toho, že se nechal inspirovat Diabatem a Keitou – můžeme považovat to, že Abel už za sebou měl vyprodané britské turné s The Manchester Collective a triem Chesaba nazvané Sirocco. Abelovi prý tehdy došlo, že vše, co potřeboval vědět ohledně své identity, už má v hlavě a před symfonický orchestr předstoupil jako rovnocenný partner. V roli improvizujícího sólisty ho vlastně vedl spolu s dirigentem, který dobře vycítil, kdy dát Abelovy prostor nechat se svobodně unést hudbou.

Abel Selaocoe - Zawose (for Hukwe Zawose)

<https://www.youtube.com/watch?v=kUqCZdRf7Gs>

„Jako africký violoncellista jsem vždycky hledal domov. Myšlenkou mého alba nazvaného Where Is Home je vědomí, že domov má ale mnoho podob, a ne vždy ho lze měřit geograficky. Každý by se měl snažit zkoumat, co pro něho domov může představovat a co pro něj znamená. Jde o hledání místa v životě, které vás posiluje a vyzývá k tomu, abyste se jako člověk vyvíjel,“ uvedl téma svého debutu Abel Selaocoe. Jeho pocity dobře chápe proslulý světoběžník, violoncellista Yo-Yo Ma, který kdysi ke své podobně hledačské a bezhraniční hudbě řekl: „Přiznejme si to, dělám ji proto, že nemám domov.“ K Abelu Selaocoemu se přidává na úvod alba, ve velmi známé jihoafrické skladbě Africa is Back. Ne náhodou, Yo-Yo Ma ji zahrál kdysi pro jihoafrického arcibiskupa a držitele Nobelovy ceny míru Desmond Tutu, odvážného bojovníka proti apartheidu, během kterého hymnická píseň mezi Jihoafričany silně rezonovala.

Abel Selaocoe & Yo-Yo Ma - Africa is Back

<https://www.youtube.com/watch?v=ftoALly-nol>

Manchester Collective, jehož členové se na albu Where Is Home podílejí a se kterým v roce 2022 Abel připravil další spektakulární projekt The Oracle zahrnující také skladby Vivaldiho a Stravinského, nejsou pouze čtyři zpívající houslistky, které uvidíme na pražském koncertu. Jedná se o početný nadžánrový kolektiv hudebníků sdílejících nejrůznější kultury a také producenti, tanečníci, grafici, fotografové a filmaři. Kolektiv, který umělecká ředitelka a houslistka Rakhi Singh představila slovy: „Od začátku jsme chtěli tvořit skupinu, ve které bychom mohli hrát, co chceme, jak chceme a kde chceme, protože nám to ve všech institucích, se kterými jsme spolupracovali, nebylo umožněno.“ Před vznikem projektu Sirocco Rakhi Singh Abelovi řekla: „Jak lidem sdělit hloubku své duše? Protože od toho svou hudbu přece hrajeme. Nechci jít na koncert a poslouchat technicky brilantního hráče, já toužím po zážitku, kdy se se mnou podělí o svou duši.“ Abel se prý tehdy zamyslel a s úsměvem pronesl: „Máš pravdu, prostřednictvím hudby si všichni navzájem můžeme vlastním způsobem dát povolení být sami sebou.“ A o tom bude jejich společný pražský koncert. Zkrátka být v hudbě sami sebou. A pak se prý dostaví povznášející souznění, k němuž podle Abela dojde jen tehdy, pokud hrajete svou hudbu a tomu druhému umožníte totéž. Jen sobě přitom musíte dobře navzájem naslouchat.

The Oracle - Abel Selaocoe & Manchester Collective

<https://www.youtube.com/watch?v=iYsDiOvSpZQ>

Jiří Moravčík
publicista